

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

64. An Capellanus obligatus singulis diebus Missam pro aliquo celebrare, possit in quolibet anno aliquando pro se, vel pro aliis Sacrificium applicare? Et notatur primò, quod Sacerdos obligatus ad ...
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

secundum Testatoris intentionem, voluerint celebrare, potest licite applicare illud Sacrificium ad suum beneplacitum secundum alterius intentionem, & accipere aliud stipendium.

2. Probatur hæc opinio Primò: nam hæc obligatio ad quotidie celebrandum secundum determinatam personam intentionem, est intelligenda moraliter, prudenter, & regulariter, aliàs esset onus intolerabile. Ita sentit Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 86. sect. 1. *vers. de Beneficis in fine.* Sed ob fugiendum tale inconveniens, debemus expresse asserere, & affirmare, posse liberè Sacerdotem pro vna vice in hebdomada applicare Missam secundum alterius intentionem: nam aliàs semper esset onus intolerabile. Confirmatur; Hæc obligatio ad quotidie celebrandum, secundum alicuius determinatam personam intentionem, cadit sub præcepto affirmatio: ergo obligat quidem ad semper, sed non pro semper, hoc est in pluribus diebus; non verò in omnibus: ergo saltem pro vna vice in hebdomada poterit ad suum beneplacitum pro alio celebrare, & accipere novum stipendium.

3. Secundò probatur; qui non tenetur aliquid alicui determinatæ personæ largiri, potest tuta conscientia illud largiri ad suum beneplacitum; id ex praxi clarè deducitur: ergo similiter Sacerdos, qui non tenetur semel in hebdomada celebrare pro aliqua determinatæ personæ, supposito quod velit celebrare, poterit celebrare ad suum beneplacitum, & accipere novum stipendium. Confirmatur; Nam ut affirmant Doctores, principaliter Naldus in *summa, verb. Missa, num. 7.* Diana *tract. 14. de celebrat. Missæ, res. 28.* & Alphonsus de Leone, *tract. de sub. part. 3. quest. 20. n. 22.* potest ex aliqua urgente necessitate Capellanus per annum quater, aut pluries celebrare pro seipso, vel sibi valde coniuncto, id enim ei non denegat Capellani Institutio, si de tali casu interrogatus fuisset: ergo hoc idem possumus nos asserere de vna Missa in hebdomada; maxime quia cognoscere & scire tenebatur Capellani fundator Sacerdotem semel in hebdomada non teneri celebrare: ergo cum possit pro aliquo alio ad suum beneplacitum celebrare, poterit accipere etiam novum stipendium ex eo, quod applicatio manet ipsi libera. Et hæc omnia, & alia etiam docet Vidal. *vbi supra.*

4. Sed ego prorsus negativam sententiam sustinendam esse puto, & contrarium asserere est contra sensum communem omnium Doctorum, & contra Praxim. Et quidem si Auctores, qui vsque adhuc scripserunt, desudant ad excusandos Sacerdotes, si ter vel quater in anno applicent pro seipsis Sacrificium ex tacita concessione institutoris Capellaniæ, quid, quæso, dicerent de opinione Patris Vidal, qui docet posse 60. Missas non sibiipsis, sed aliis cum stipendio applicare? Sed asserit Pater Vidal, quod in isto casu interrogatus institutor Capellaniæ respondet, ut etiã in primo, quem ego, & alij concedimus. Verùm iudicatu amice Lector, si adest eadem ratio in utroque casu: nam in primo institutor remittit tantum tres, vel quatuor Missas singulis annis pro ipsomet Sacerdote; in secundo casu remittit Missas 60. pro aliis dicendis cum stipendio, quod ipse antea Sacerdoti tradiderat. Itaque dicendum est, non esse negandum Sacerdotem, siue Capellanum ad quotidie pro aliis celebrandum obligatum, posse aliquoties in anno, ut quater, vel septies pro seipso, vel pro aliquibus sibi valde coniunctis ad specialem aliquam gratiam obtinendam; vel pro anima sui Patris, vel Matris, vel carissimi amici, aut benefactoris celebrare. Tum quia credibile est, quòd pius quotidianæ Missæ vel Capellaniæ institutor, si de tali casu præcogitasset, vel interrogatus fuisset, hoc minime negasset,

Tum quia nimis graue, ac intolerabile onus esset Sacerdoti, si obligationem naturalem, & charitatem in seipsum, vel in proprios Parentes, & in præcipuos amicos aut benefactores omnino ei præcluderet; & toto tempore vitæ suæ quotidie pro aliis celebrare deberet; pro se autem aut pro iis, quibus plurimum debet, nunquam posset Sacrificium offerre. Sed hæc omnia cessant in casu superius posito, in quo Sacerdos non vacaret ex iusta causa, sed ex motu avaritiæ ad duas elemosinas lucrandas eadem die.

5. Nec obstat dicere cum Patre Vidal, quod esset onus intolerabile, quotidie pro institutore Capellaniæ celebrare: nam nos concedimus, posse vnam vacantiam pro septimana accipere honestatis causa; sed supposito, quod Sacerdos hanc vacantiam nollet accipere, sed vellet satisfacere, negandum est P. Vidal esse onus intolerabile pro institutore Capellaniæ celebrare; sed potius esse obligationem iustitiæ, stante pacto inito cum ipso quotidie celebrandi. Dicendum est itaque, pro vbi docui, Sacerdotem posse semel in hebdomada, causa maioris honestatis Missam prætermittere, si in fundatione Capellaniæ fuit electa persona, ut si dicatur: Eligatur Sacerdos qui quotidie celebret; aut volo, ut Sacerdos electus ad hanc Capellaniam quotidie celebret; secus, si in fundatione Capellaniæ non electa fuerit persona, sed tantum habita fuerit ratio loci, aut Missæ celebrandæ, ut si in fundatione dicatur: Volo, ut dicatur Missa quotidie in tali Ecclesia, aut Capella, &c. quia tunc tenebitur Sacerdos absque vlla intermissione quotidie celebrare. Nego itaque absolute, Capellanum in die quo potest Missam omittere, posse si velit pro alio celebrare, & stipendium accipere. Et ita, ut dixi, docent communiter Doctores Riccius, Gauantus, Homobonus, Bonacina, & alij, quos citat, & sequitur Martinus de Sacram. *Ordinis, tract. 3. part. 2. c. 23. n. 8.* quibus adde Alphonsum de Leone, Campanilem, Nauarum, Sanctum Carolum Borromæum, quos citat, & sequitur Fraxinellus, *de obligat. Sacer. sect. 4. concl. 4. §. 3. n. 1.* & me citato docet etiam nouissimè P. Leandrus, *de Sacram. tom. 1. tract. 8. disp. 5. quest. 18.* qui etiam 9. 17. obseruat obligatum ad quotidie celebrandum, posse semel in hebdomada à celebratione abstinere, non solum titulo honestatis, sed etiam itineris, vel oblectationis casu, quia consuetudine est introductum, & hoc ob humanam fragilitatem, ut Capellanus obligatus ad quotidie celebrandum, possit vnam Missam in hebdomada omittere: Ergo licite, etiam si id fiat quavis de causa. Ita Leandrus.

Alibi in Resolutionibus not. 1. huius Ref.

RESOL. LXIV.

An Capellanus obligatus singulis diebus Missam pro aliquo celebrare, possit in quolibet anno aliquando pro se, vel pro aliis Sacrificium applicare?

Et notatur primo, quod Sacerdos obligatus ad dicendam Missam quotidianam pro aliquo, non tenetur tres Missas in die Natiuitatis Domini pro eo celebrare, sed tantum vnam, & alias duas potest sibi applicare.

Secundo, quod nullus Sacerdos, nec etiam Parochus tenetur de præcepto tres Missas in die Natiuitatis Domini dicere, cum ad id nullo iure obligetur, sed tantum de consilio.

Tertio, quod Sacerdos Missa quotidiana additum possit in die defunctorum omnium non pro Institutore Capellaniæ, sed pro aliquo particulari defuncto Missam applicare.

Et queritur, an in ierico Ecclesie sit, ut Sacerdotes in illa die omnium defunctorum non pro particularibus defunctis,

Etia, sed generaliter pro omnibus fidelibus defunctis offerant Sacerdotes omnes Sacrificium illius diei?
Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 86.

Sup. hoc supra in Ref. 61. §. ult. à lin. 3. & in Ref. 61. ad medium, à vers. Non negarem, & in Ref. 63. §. Secundo prodat. à lin. 8. & vers. Nam.

§. 1. **A**ffirmatiue respondent Naldus in summa, ver. Missa, num. 7. & Homobon. de Bonis in exam. Eccl. part. 3. tr. act. 14. c. 1. q. 3. resol. 2. vbi sic ait. Probabiliter puto ex aliqua ingruenti necessitate Capellano licere aliquando pro animo, puta quater, vel sexies pro seipso, vel sibi coniuncto ad aliquam à Deo gratiam obtinendam celebrare, id enim pius Capellania institutor non negasset, si de tali casu cogitasset, vel de hoc interrogatus fuisset. Ita ille.

2. Notandum est etiam hic obiter primò, quòd Sacerdos obligatus ad dicendum Missam quotidianam pro aliquo, non tenetur tres Missas in Natiuitate Domini pro ea celebrare, sed tantum vnam, & alias duas potest sibi applicare, quia institutio Missæ nihil aliud imponit, quàm quòd Sacerdos quotidie, vel in omnibus festis celebret. Sed qui in die Natiuitatis Domini vnam Missam applicat institutori, celebrat in illo die. Ergo vna Missa institutori satisfacit. Deinde nullus Sacerdos, nec etiam Parochus tenetur de præcepto tres Missas dicere in die Natalis, cum ad id nullo iure obligetur, sed tantum de consilio; ergo neque tres Missas applicare tenetur; & ita hanc sententiam docet Fraxinellus in editione nouissima de Sacerdotum obligationib. ad Missam, sect. 4. concl. 4. §. 2. 1.

Sup. his infra in Ref. 100. §. 1 & 2.

3. Nota etiam secundo, Sacerdotem Missæ quotidianæ addictum posse in die omnium defunctorum non pro institutore capellaniæ, sed pro aliquo particulari defuncto Missam applicare. Ita Alphonsus de Leone de Iubilæo p. 3. n. 2. ad fin. Sed talem Sacerdotem in dicta die Commemorationis omnium defunctorum non pro aliquo defuncto particulari, sed pro omnibus defunctis in Purgatorio existentibus vniuersaliter celebrare posse, imò debere, docet ex multis rationibus Fraxinellus loc. cit. §. 22. per totum, vbi conatur probare intentionem Ecclesiæ esse vt Sacerdotes in illa die non pro particularibus defunctis, sed generaliter pro omnibus defunctis offerant sacrificium.

RESOL. LXV.

An Sacerdos, qui simplici beneficio cum onere Missarum gaudet, possit pro hoc munere idoneum substitutum deputare?

Et cursum notatur, quod si in institutione Capellaniæ expressè disponatur, vt Capellanus per se ipsum celebret, tunc per alium substitutum satisfacere non potest. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 87.

§. 1. **N**egatiue respondet Riccius in praxi tom. 1. resol. 340. n. 6. arguendo à Rectore parochiano infirmo, qui non potest deputare Vicarium, sed munus deputandi pertinet ad Episcopum, vt dictum fuit per Rotam 6. Octob. 1583. coram Seraphino.

2. Sed in nostro casu ego contrariam sententiam tenco: puto igitur idoneum substitutum ab ipso Capellano deputari posse, & non ab Episcopo, & ad argumentum Riccii respondeo quòd non est eadem ratio de substitutione Capellani & Vicarij Parochij; Capellanus enim Missam tantum celebrare tenetur, Vicarius autem Parochi præter onus celebrandi, onus habet curæ animarum, ergo à solo Episcopo rectè debet Parochus infirmo substitui, & ita hanc sententiam docet Fraxinellus de oblig. Sacerd. ad Missam, sect. 4. concl. 4. §. 14. n. 5.

Sup. hoc lege doctrinam

3. Nota tamen quòd si in institutione Capellaniæ

expressè disponatur vt Capellanus per seipsum celebret, tunc per alium substitutum satisfacere non potest, vt declarauit sacra Cardin. Congregatio, & ita statuit Campanili in diuer. iur. Can. rubr. 7. cap. 6. n. 1. §. 1.

RESOL. LXVI.

An Episcopus possit compellere Capellannum, vt per se ipsum celebret, si in fundatione possum fuit, quòd Capellani celebrent?

Et notatur quòd tunc taliter Beneficiatus, vel Capellanus possit cogi ad Presbyteratum, quando in fundatione exprimeretur, quòd debeat actu esse Sacerdos, & per se ipsum seruire in beneficio.

Etiamque aduertitur Capellannam non esse Sacerdotium nec aptitudine, nec actu, si in fundatione dictum sit Capellannum debere celebrare Missas, & ita potest prouideri Clerico annorum 14. Ex p. 2. tr. 14. Ref. 100.

§. 1. **C**ongregatio Cardinalium respondet negatiue his verbis. Episcopus non potest compellere obtinentem Capellannam, vt ipsamet celebret, licet in eius fundacione disponatur, quòd Capellani celebrent, nam istis oneribus Missarum, rectè per substitutum satisficit.

2. Hanc declarationem ponit Homobon. de praxi, Eccles. p. 1. tr. 4. c. 13. q. 122. Bonacina de Sac. dist. 2. q. ult. punct. 7. §. 1. n. 1. Campanil. in diuer. iur. Can. Rub. 7. c. 6. n. 13. Barbosa de potest. Episc. p. 2. alleg. 2. n. 19. & alij penes ipsos, cum Piale. in prax. p. 2. r. 3. §. 1. n. 4. ubi etiam notat, quòd tunc taliter beneficiatus, vel Capellanus possit cogi ad presbyteratum, quando in fundacione exprimeretur, quòd debeat esse actu Sacerdos, & per se ipsum seruire in beneficio.

3. Nota etiam Capellannam non esse sacerdotium, nec actu, nec aptitudine, si in fundacione dictum sit Capellannum debere celebrare Missas, & ita potest prouideri simplici clerico annorum 14. Nam nihil expressè caueatur à testatore, quòd Sacerdos per seipsum hoc agat, semper potest per alium celebrare. Vide praxi Gonzalez ad reg. 8. Cancel. glos. 5. n. 24.

RESOL. LXVII.

An Sacerdos, qui certis diebus ex accepto stipendio vel ex fundacione Capellaniæ debet dicere Missam de B. Virgine, de Spiritu sancto, vel de Requite, possit illis diebus dicere Missam currentem in Missam præscriptam? Ex p. 2. tr. 14. Ref. 31.

Et cursum notatur, quod si in institutione Capellaniæ expressè disponatur, vt Capellanus per se ipsum celebret, tunc per alium substitutum satisfacere non potest. Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 87.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue, si in illis diebus indicat solemnitas alicuius Sancti, & Sacerdos officiat maior deuotione in Missa de dicto Sancto, aliter peccaret. Ita Fagandez de præcept. Eccl. p. 1. lib. 3. cap. 9. num. 6. Gauantus in comm. ad Rubr. de Missal. tom. 1. part. 3. tit. 13. num. 20. & 21. Petrus in priuileg. Minimorum, tom. 1. cons. 5. Leonis X. num. 2. Fraxinellus de oblig. Sacerd. sect. 4. concl. 4. §. 4. Syluani in 3. p. quæst. 7. art. 9. ad 5. Azorius p. 1. lib. 10. cap. 14. quæst. 5. Emanuel Sa. ver. Missa, num. 48. Homobonus de exam. Eccl. p. 1. tr. 4. cap. 14. q. 126. & alij communiter. Ratio est, quia omnes Missæ sunt æqualis valoris, ex opere operato, vt notat D. Thom. in 4. dist. 45. q. 2. art. 3. q. 1. ad 5. & licet, cæteris paribus, Missa de requite magis defunctis prodesse, cum eius preces ad animarum liberationem directè fundant, supplere tamen potest maior Sacerdotis deuotio, vel Sancti illius intercessio, cuius suffragium in Missa imploratur. Et licet testator dixerit, quòd singulis diebus